

משנה ראשונה

עיונים ופנינים בפרשה מבית מדרשו ושיעוריו של
הגאון הינוקא רבינו שלמה יחזקאל ארי שליט"א

פרשת ויקרא

ג'קנ"ז
76

כל הרפואות נמצאים בפסוק ויקרא אל משה

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה (א, א). כתב בספר היכל הברכה (ויקרא, ב ע"א), שאמר רבינו הבעל שם טוב זיע"א שלמד כל הרפואות מפסוק זה **וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה**. וביאר, ש'ויקרא אל משה' עולה בגימטריא 'כתר חכמה', וזהו סוד האל"ף זעירא שבתיבת 'ויקרא', בסוד יחוד העליונים והתחתונים, שהוא יחוד עליון הנעשה ממסירות נפשם של הצדיקים, שהוא בסוד המיעוט והאין, ע"ש כל הענין. ובספר אמרי יוסף (ויקרא, ב ע"א) ציין בזה לדברי רבי חנינא (סנהדרין קא), שמה שאמרו שהלוחש על המכה אין לו חלק לעוה"ב, זהו אפילו 'ויקרא אל משה'², ומזה רמז שיש רפואות בפסוק הזה. [וציין מור"ר למה שמשמע מדברי הגמ' ביומא (מט). שרבי חנינא היה בקי ברפואות, וכן משמע בע"ז (יב)]. ובספר עטרת ישועה (ריש פ' ויקרא) כתב, שצריכין להמשיך רפואה וחיים לחולה מספירת החכמה, וכמ"ש (קהלת ז, יב) **הַחֲכָמָה תְּחַיֶּה בְּעֵלֶיהָ**, והיא אות יו"ד שבשם, וזהו (תהלים מא, ד) **ה' יִסְעֶדְנוּ עַל עַרְשׁוֹ דָן**, ונאמר בתיקו"ז (תי יח, לה), שהוא אותיות עש"ר יו"ד (ע"י בטעמי המצוות להאריך"ל פ' וירא, ד"ה מצות ביקור חולים). ומבאר בכתבי האר"י שאות אל"ף יש לה ג' ציורים: א. יו"ד. ב. יו"י (שעה"כ פסח ו, עמ' קסד). ג. רי"ו (שעה"כ עמידה ה, עמ' רכב), המרמזים לג' צירופי גמטריאות, והקטן שבהם הוא יו"ד העולה עשרים, וזהו הנרמז באל"ף זעירא, כלומר לציור הקטן העולה עשרים, שהוא מורה על המשכת הרפואה וחיים. וזהו **וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה**, גימטריא חיים ארוכים. והוסיף עוד, שכל ענין המשכת הרפואה ע"י תפילות וכוונות אלו שייך רק למי שמאמין בהשגחת הבורא שהוא מנהיג את הבירה והוא יוצר כל היצורים, ובין פועל רע בין פועל טוב הכל הוא ע"י השגחתו ית"ש, אמנם אם אינו מאמין ח"ו בכל זה מהיכן יומשך לו רפואה, ואדרבה גורם בזה לחולאים ח"ו. ולכן עמלק שקירר את האמונה [כמו שנאמר בו (דברים כה, יח) **וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים**], כי גרם למנוע ח"ו יראת שמים, שלא היתה אצלו היראה ממאלה"ם, ולהאמין רק בטבע הנרמז בשם אלהים, העולה בגימטריא הטב"ע (פרד"י ב, א), הביא קריית בגוף שגורמת חליים רח"ל, כי המשכת הרפואה הוא רק ע"י האמונה בהשגחה, ע"ש עוד.

מהלב לאחר י"ב חודש, וכפי שאמרו (ב"מ כה): גם על אבידה שבעליה מתייאש לאחר י"ב חודש. וְהָיָא בשו"ת תורת חסד מלובלין (סי' לו, ג). וכ"כ מדיליה בשו"ת חת"ס (ח"ג אבה"ע, סוף סי' קיט), וכ"כ תלמידו המהר"ם שיק בספרו על תרי"ג מצוות³ (מצוה תרי"ה סק"ב). וכ"ה בהגהות פעולת שכיר על ספר מעשה רב להגר"א (אות קל).

ביטול הקרירות של עמלק

כתב החוזה הקדוש מלובלין בספרו זכרון זאת (דרוש לפ' זכור, כט ע"א), שפרשת זכור היא סגולה גדולה להתלהב בעבודת ה' ולהבעיר את הלב. כי דרכו של היצר הרע, שהוא עמלק (זוה"ק שלח קס. רע"ז מצאא רפא), לקרר את האדם בעבודת ה', כמ"ש (דברים כה, יח) **אֲשֶׁר קָרָה בְּדָרְךָ** וגו', ואף לעורר את לבו ואבריו בתבערה לחמדות ועבודות זרות (כי ע"ז היא כל דבר שחוץ מעבודת ה', שהוא זר לקדושה), לכן צריך לעומתו להבעיר ולחמם את הלב בעבודת ה'. ופרשת זכור באה לעורר לאדם ולהזכירו לשוב לה', ולהתגבר ולמחות הקרירות של עמלק, ולעבוד את ה' בחמימות בכל האיברים והגידים. והדרך לבטל את הקרירות של עמלק היא ע"י רעש גדול, שיעסוק בתורה בקול ויברך ויתפלל בקול. ובספר בוצינא דנהורא (פ' כי תצא) לרבי ברוך ממעז'בוז מובא עוד, שמה שנאמר **וְאֶתָּה עֵינִי וְגַעַשׁ וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים** בא ללמד שמי שכל הזמן עיף חסר לו יראת שמים, כי יהודי צריך שיהיה תמיד גיבור כארי. [יר"א אותיות אר"י].

רמז להשלמת שם ה' ע"י מחיית עמלק

כתב המאור ושמש (פ' תצוה, ד"ה ועשית את מעיל האפוד), שבפסוק **וְתִמְחָה אֶת יֶזְרַע עֲמֹלֶק** (דברים כה, יט) רמזו שצריך למחות ולהוריד את אותיות 'זכר' שעולות בגימטריא 227, מ'עמלק' העולה 240, וכך נותר מספר 13 העולה 'אחד', כי כל עוד הוא קיים אין השם שלם, וכשימחה זכר עמלק יתקיים הפסוק (זכריה יד, ט) **בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְיִשְׁמוֹ אֶחָד**. וכן מתאמרא בשמיה דהגה"ק רבי משה מרזבדוב⁴.

ע"י אחדות ניצלים מעמלק

מובא בספר חשבה לטובה⁵ (פ' כי תצא, ד"ה זכור את) שעל כן נקטה התורה בלשון יחיד - **זְכֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמֹלֶק** (דברים כה, יז), ולא בלשון רבים 'זכרו', ללמד שכאשר ישראל באחדות לא יוכל להם עמלק, ורק כשהיו בפירוד יכל להזיק להם.

שבת זכור מסוגל לבנים

כתב רבי צדוק הכהן מלובלין בספר פוקד עקרים (אות ה), ששבת זכור מסוגלת לבנים, כי במחיית זרע עמלק בא ריבוי בזרע ישראל, על דרך מה שדרשו חז"ל (פסחים מב): עה"פ (יחזקאל כו, ב) **אֲמַלְאָה הַחֲבֵרָה**, שכשחברה זו מלאה זו, ועל דרך הכתוב (תהלים עה, יא) **וְיָכַל קִרְנִי וְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ**, תְּרוֹמַמְנָה קִרְנוֹת צִדִּיק, שבעת שאדם מגדע את הרשעים, את עמלק, אז 'תְּרוֹמַמְנָה קִרְנוֹת צִדִּיק'. והוסיף מור"ר, שממילא יובן שזה הזמן מסוגל גם לזיווג, כי כדי לזכות לבנים צריך לאשה, וכן כל סגולה המסוגלת לבנים, מסוגלת היא גם לזיווג.

פנינים לפרשת זכור

מתוך דברי מור"ר לאחר קריאת המגילה שחרית פורים דפרזים
תשע"ח טעם שצריך לחזור ולקרות פרשת זכור בכל שנה

הגאון רבי ישעיה פיק מברלין זי"ע כתב בספרו מיני תרגומא (ליקוטים, לה ע"ב) טעם למה שקוראים כל שנה את פרשת זכור, שהוא בכדי שלא יעבור י"ב חודש וישתכח מאיתנו מעשה עמלק, כי י"ב חודש הוא שיעור שכיחה, כשאחז"ל (ברכות נה): עה"פ (תהלים לא, יג) **נִשְׁכַּחְתִּי מִפְּתַח מַלְכוּת הַיְיָ כִּי לֹא אֶבְדָּה**, שגזירה על המת שישתכח

¹בספר אילה שלוחה (עמ' קמח) [לרבי נפתלי מארילוס ב"ר שמעון מירוסלב, תלמיד המהר"א מזידיטשוב זיע"א] מובא, שאמר הבעש"ט שלמד את כל הרפואות מספר ויקרא, והראה שמסדר הק' רבנות יכול האדם להמציא את כל הרפואות. וציין בספר אילה שלוחה שם לדברי האריז"ל בטעמי המצוות (ריש פ' האזינו), שספר ויקרא הוא כנגד ה' ראשונה, שהיא כנגד הבינה, אמא עילאה [עכ"ל האריז"ל], וכידוע שמהבינה נמשכים כל הרפואות ונמתקין הדינים בשורשם.
²אמנם ברש"י (שם) פירש שאפילו פסוק זה שאינו ראוי ללוחשו על המכה, כי אין בו לא חולי ולא נגע, וא"כ אין מזכירו לשם רפואה אלא כסבור הוא להנצל בזכות דברי תורה שהוא הזכיר, אעפ"כ אסור ללוחשו. אבל בספר עין אליהו (שם) ציין בזה לדברי הזוה"ק (ויקרא, ד): שמש"כ בהמשך הפסוק **וַיִּזְכֹּר ה' אֱלֹהֵינוּ מֵאֲדָמָה מִיּוֹם הָרִאשֹׁן**, היינו שהודיע לו מעסקי אהל מועד שעתידי להחרב בעוונות ישראל, אבל הרפואה לזה הוא 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה', כי הקרבות ממנינם על הכל. וביאר ע"י השל"ה (ויקרא, תו"א טז) שזהו שגם בחורבן ביהמ"ק נאמר לשון 'ויקרא', כמ"ש (ישעיה כב, יב) **וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לֵבְכִי וּלְמַסְפָּד**. וביאר העין אליהו עוד, שמה שקרא הקב"ה למשה בלבד, מוכח שעדיין לא בא התיקון האמיתי, כי בעת שיתקון העולם בשלימות לעת"ל נאמר (יואל ג, א) **אֲשַׁפֹּף אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר**, כי יגיעו כולם למעלת משה רבינו ע"ה, ויקרא הקב"ה לכל אחד מישראל.
³והנה העיר חת"ס שם, דהא בשנה מעוברת עובר יותר מ"ב חודש, שהוא חזקת שכיחה, וצידד לומר שילפינו מדין בתי עיר חומה דשנה תמימה היא בכלל עיבורה, ע"ש כל הענין. אמנם המהר"ם שיק שם כתב בשמו שאכן ראוי בשנה כזו לכוין בקריאת פרשת כי תצא שלפניה, על תנאי שאם אין שנה מעוברת בכלל זכירה ד"ב חודש, מכיון הוא לצאת גם בקריאה זו. ובשו"ת דברי יואל (אור"ח סי' לג) כתב שאין לחוש לזה, מכמה טעמים, ע"ש כל הענין. ועוד דנו הפוסקים בכל זה, ואין כאן המקום להאריך.
⁴ב"ר אליעזר, ב"ר נפתלי צבי מרופשיץ.
⁵ספר דרושים שקיבצו משמו של הצדיק רבי חנוך הענין מאלכסנדר, שהיה רבם של השפת אמת והאבני נזר מסוכוטשוב, והיה מצאצאי הרב הקדוש רבי שמואל שאטין בעל הכוס הישועות על הש"ס.

המלחמה של עמלק בישראל - להחליש חשיבות היהודי וייחודו

משיעורים יום ה' פקודי תשע"ו יום ב' ויקרא תשע"ט

המלחמה של עמלק בישראל - להחליש חשיבות היהודי וייחודו

ה' יתברך הזהיר מאד על זכירת מעשה עמלק ומחיינו, שפגע וקירר קדושת עם ישראל, ונתן פתח לכל האומות להלחם בישראל, כמו "בן בליעל שקפץ לאמבטי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, שאף על פי שנכווה, הקרה אותה בפני אחרים" (תנחומא כי תצא סי' ט), והוא גרם לכל מה שציערו ונלחמו בישראל בכל הדורות. ובפסיקתא רבתי (פרשה יב) אמר הקב"ה לישראל: אני מצווה לכם שתהיו מזכירים שני זכרונות; את אשר עשה לך עמלק וגו' וכן תמחה זכר עמלק וגו', ואם אין אתם עתידים לזכור אותם ולקרוא בכל שנה, אני מחזיר אתכם לשיעבוד מצרים.

כי לפני שבא עמלק היו ישראל ביוקר וחשיבות בעיני כל האומות, כדכתיב (שמות טו, ד): "שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן חֵיל אֲחֻז יִשְׂרָאֵל פִּלְשֶׁת", ועמלק פגע ביוקר ובחשיבות של קדושת ישראל גם בעיני עצמם, וזלזל בקדושת ישראל, שהיה פוגע בכל אלו שנטמאו ונפלטו מהענין, ולקוח ערלות וזורק אותן כלפי שמיא (תנחומא שם סימן י), כי החולשה בענין הקדושה באה מכח חסרון ערך ויוקר לקדושת ישראל. וגם זה אנו מצויים לזכור, כמו שאמרו (ילקוט כי תצא רמז תתקלח): "יזכר לעמלק, מה שעשו לנו במילה."

עמלק, הוא שורש כל הכפירות והעבודה זרה (עמלק, כמנין אל אחר. והמן חשב עצמו לע"ז, ועוד שעשה לו צלם מרוקם על ליבו, שכל המשתחוה לו ישתחוה לע"ז, ראה באיכה רבתי ג' ד, ח), וממנו נמשך הכח של כל העצב והצער, ורצונו היה להכניס בלב ישראל קירור וייאוש, שאפשר לנצח אותם וללחום בהם, עד שיכולים לאבד הכל וליאבד ח"ו, והפיל אותם לקטנות המוחין.

הכלול מקטנות וגדלות - יכול ללחום מלחמת עמלק

ולכן בשביל ללחום בעמלק בעצמו ולבטלו צריך דרגה של התגלות המוחין, והתגלות המוחין - הוא בתלמיד, שתלמיד הגון הבטל לגמרי לדעת רבו, נהפך להתגלות המוחין של הרב, כי הרב - הוא מוחין דגדלות, והתלמיד או הבן - הם מוחין דקטנות. ודוקא התלמיד יכול ללחום בעמלק כמו שאמר משה רבנו ליהושע "צא הלחם בעמלק" (ע"פ שמות יז, ט), כי יש בו גם קטנות וגם גדלות, וכיון שיכול לצאת וללחום בעמלק ולגלות מוחין דגדלות גם במקום שיש קטנות - מצד המדרגה, נחשב כפי שניים מרבו - להשלים ולקדש שם ה' ב"ה. כי משה - היה מוחין דגדלות, ויהושע - היה כלול משניהם, כמו שכתוב בברכת יעקב לבני יוסף: "וְאֵלֶם אֶחָיו הִקְטַן יִגְדַל מִמֶּנּוּ" (בראשית מח, ט), ופרש"י שאמר כן על יהושע, והיינו שאע"פ שהוא קטנות, הוא "יִגְדַל מִמֶּנּוּ" - שכלול משניהם, ויביא גדלות לעם ישראל.

הוא גילוי המוחין, ולכן תקנו ליינ ברכה מיוחדת, כי היין מביא את האדם למדרגה של מוחין. ובשעת אמירת "ויכולו" - מתגלה הגדלות והחמדה של היהודי לפני הקב"ה, (שויכולו - הוא גם מלשון חמדה). ועושים את הזכירה ביין, כי ביין כלול בו גדלות וקטנות, כמו שאמרו בברכות (נז): "יש שותהו וטוב לו, ויש שותהו ורע לו". [לאחד יכול להביא מוחין דגדלות, ולאחר יכול להביא לידי מוחין דקטנות. יש אנשים שיכולים לכבוש את העולם עם היין, ויש אנשים שהיין כובש אותם], והמעלה שהיין יביא תקומה למוחין דקטנות, וינצח את עמלק שרוצה להשכיחו מחשיבות יהדותו, כמו שאמרו בבבא (טו): "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וזכרהו - מאחר שבא להשכיחו", ופי' רש"י: אין זכירה אלא בדבר המשתכח. ובאמצעות היין שבקידוש, יכול להשיג שמחת לבב בקדושת יהדותו, כמו שכתוב בתהילים (קד, טו): "וַיֵּן יִשְׂמַח לִבִּי אֲנֹשׁ".

וכן במלחמת עמלק הרים משה את ידיו, שהוא כמו הרמת הכוס כנגד המוחין, כמו שכתוב (שמות יז, יא): "וַיִּהְיֶה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וַיִּגְבֵּר יִשְׂרָאֵל", ונרמז בפסוק (שם טז): "כִּי יָד עַל כָּס יֶה מִלְחָמָה לָהּ בַּעֲמָלֵק", שהיד מרים את הכוס כנגד י"ה - שזה כנגד המוחין, ועל ידי זה מכניע קול עמלק שמחלישו, כמו (שם יג): "וַיִּחַלֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ" - שיהושע שהוא סוד היין, הכלול מקטנות וגדלות - מחליש את עמלק. "לְפִי חֶרֶב" - שחותך פיו שלא יוכל עוד להשמיע ליהודי קולות של יאוש וקטנות, וכמו שפי' באונקלוס "לפתגם דחרב". ועי' מביא תקומה למוחין של ישראל - שיוכלו לצאת ממצרי המוחין ביד רמה, כמו שכתוב (שם יד, ח): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיָד רַמָּה", היינו שעל ידי שמרים היד - מגלה המוחין, כמו שתרגם אונקלוס "בריש גלי" - היינו גילוי הראש והמוחין. וטוב להסתכל ביין כי מביא לידי זכירה, כמו שראיה מביאה לידי זכירה (מנחות מג:).

ואי אפשר לגלות את האור הזה ולהשפיל את עמלק, אלא על ידי היין, כי טומאת העבודה זרה מסתירה את אורם של ישראל, וע"י ששומרים את השבת ומבטלים את הע"ז ועושים זכירה על היין - מתגלה המשמעות של 'יהודי', שהוא ביטול והכנעת ע"ז (מגילה יג): "ובעת שיש מוחין דגדלות, הקב"ה מתחיל להאיר באדם את כל האצורות הגנוזים ששקועים בו במשך כל השנה."

גם לאישה יש מקום חשוב לקיים מצוות זכור

ונשים חייבות בקידוש היום, ונפסק בשו"ע (סי' רע"א ס"א) שגם אישה יכולה להוציא ידי חובה בקידוש. כי גם הם יכולים לפעול את הפעולה של הזכירה, ולהביא לידי גילוי והארה לאור הפנימי שיש בכל יהודי, וזכור ושומר בדיבור אחד נאמרו (וכיון שחייבות בשמירה חייבות בזכירה), היפך העבודה זרה שמגלה פירודים.

ולכן גם נשים טוב שיבואו לשמוע פרשת זכור שזה מעלה גדולה, כמו שאמרו בתנחומא (כי תצא

וכן מצינו במרדכי ואסתר, שמרדכי היה גדלות המוחין, כמו שכתוב (י, ג): "וַיִּגְדֹּל לְיְהוּדִים", ואסתר הייתה בבית אחשורוש שהוא קטנות, והייתה כבן ותלמיד למרדכי, כמו שכתוב (ב, ז): "לְקַחְהָ מֶרְדֳּכִי לוֹ לְבַת", אבל הייתה כלולה מהדעת והגדלות של מרדכי, כמו שכתוב (שם, כ): "וְאֵת מֵאֶמֶר מֶרְדֳּכִי אֶסְתֵּר עָשָׂה", לכן מפלת המן היה דוקא על ידה, שהיא כלולה מקטנות וגדלות.

וזה רמז בפסוקים (בראשית א, א-ה): "בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ"; "אֶת הַשָּׁמַיִם" היינו גדלות, והרב - משה רבנו, "וְאֶת הָאָרֶץ" היינו קטנות, והתלמיד - יהושע, "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ"; וְבָהוּ - זה המן, "וְהָי אֹר" - זה הארת מרדכי וגדלות, "וְהָי אֹר" - זה אסתר וקטנות, "וְהָי עָרֵב" - זה מחיית עמלק, (כמ"ש במדרש אסתר י, יג): "וְלַעֲרֵב יַחַלֵּךְ שָׁלָל", זה מרדכי ואסתר שחילקו את שלל המן, "וְהָי בָּקָר" - זה מחיית עמלק לעתיד לבוא - על ידי בן דוד, שהוא בן ותלמיד לדוד, "יוֹם אֶחָד" - הוא יום הכיפורים, שהוא כיום פורים, שעל ידי זה יהיה שם ה' אחד בב"א.

וזה שנאמר (שמות יז, ד): "כִּתְבָּה זֹאת זִכְרוֹן בְּסֵפֶר וְשִׁים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי מִחָה אֶמְחֶה אֶת זִכְרֵךְ עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם". "זִכְרוֹן בְּסֵפֶר" - זה מגילת אסתר, (כמו שדרשו במגילה ז): "וְשִׁים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ" - זה מה שכתוב (יג): "וַיִּגְדַּל לוֹ מֶרְדֳּכִי אֶת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ"; ששלח לספר לה רעת המן, ושדוקא על ידה שזה בחינת התלמיד - תהיה המפלה להמן, "מִחָה אֶמְחֶה" (שמות יז, ד) - בגימטריא "זה המן" (מכילתא הובא בבעל הטורים שם). "אֶת זִכְרֵךְ עַמְלֵק" - גם זה נאמר על המן (אסתר י, יג), "מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם" - היינו על ידי אסתר והתלמיד - הכלול מקטנות וגדלות, שהוא לא שמיים לבד ולא ארץ לבד, אלא מתחת לשמים, שהוא כלול משניהם.

בכל שבת מתגלים המוחין כשמקיימים מצוות הזכירה ביין

והניצחון שלנו כנגד טומאת עמלק והכפירות - הוא על ידי שכל אחד מישראל יגלה את החשיבות שלו כיהודי, כמו שכתוב במגילה (אסתר ב, ה): "אִישׁ יְהוּדִי" - ואמר ר' יוחנן על שם שכפר בע"ז (מגילה יג). ובכל שבת - יש ביטול לעמלק והע"ז, כמו שאמרו בשבת (בדף קיח:): "אפילו עבד עבודה זרה כדור אנוש - מוחלין לו"; כי בשבת הוא דרגה שמגלה המוחין, ובפרט בקידוש על היין - מגלה את חשיבות של היהודי, שיכול להיות כשותף במעשה בראשית (שבת קט:), והקידוש הוא מצות עשה לזכור את יום השבת, ומדרבנן לעשות את הזכירה על היין (פסחים קו).

וכאשר מגביהים את כוס היין בקידוש - הוא מדרגה גבוהה מאוד, כי היין - הוא כנגד המוחין של האדם, וכאשר האדם מקדש ומגביה את הכוס - הוא כנגד המוחין, וכשמקדש על היין -

כל אחד ואחד כל השנה כולה. בין מי שהולך בדרך רע וחושב - אולי ה' לא רואה, ובין מי שאוחז בדרך שחושב שה' לא רואה אותו בכל מקום, כולם עִינֵי ה' צְפוּת, ולפניו ית' גלוי כל פנייה במחשבה. ואף על פי כן ה' יתברך רואה את הטוב, וכל מה שאדם מעתיק עצמו - אפילו מעט אל הטוב.

ובפורים זה הזמן לעורר את עִינֵי ה' צְפוּת רְעִים וְטוֹבִים" - על ידי פרשת זכור שמזכירים לפני הקב"ה מה שעשה עמלק, שכולם רוצים להצר לנו, והקב"ה בוחן אם האדם בכל אופן זוכר גם כל מה שזכה לעשות - אפילו דבר הכי קטן לפני ה', ושמו אפילו בדבר כחוט השערה שזכה לעשות. אם הוא מייקר ומתפעל ושמו באיזו תנועה טובה שזכה לעשות לפניו יתברך, ומתחיה ומאמין בזה. כי במה שזוכר ומאמין אפילו בדבר קטן טוב שיש בו, בזה הוא מפיל את עמלק ומחליש אותו. וזה מגיע לאדם בפורים, כי בפורים אנחנו מזכירים לפני ה' את הטובים והרעים, ועי"ז עיניו ית' צופות על הרעים ועל הטובים ומשוה ביניהם, שצופה על אחשוורוש על המן ועמלק ומה שעשו לנו כל עובדי אלילים, ומאידך מסתכל וצופה על ישראל. וכך מכריעים את ישראל - לזכות, ואת עמלק - לחובה, ומבטלים מעלינו כל הגזירות, ונהפוך הוא אשר ישלטו וגו'.

כאשר אנו אומרים: "זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עִמָּלֶךְ"; יש אצלנו התעוררות של זכירה, אבל גם לפניו יתברך יש התעוררות של זכירה, שזוכר את כל הטוב שלנו, שהקב"ה מסתכל על הרעים, ומאידך רואה אותנו שאנחנו בדלים מהם, ובזה אנחנו מכריעים את ישראל לכף זכות, והמה מוכריעים לכף חובה, וכך אנחנו יכולים לצאת לחיים טובים ולשלום על ידי היין. אבל מי ששוחה את היין ונהפך לרע, כשעיני ה' צופות, כביכול לא ידעו היכן הוא, שמא הוא יהיה מונח ברע ויגיע למוחין דקטנות, אבל אם יהיה במוחין גדלות ויגיע למדרגה, הקב"ה יאיר בו והכל יראו את האור הבוקע ממנו.

וזה הייחודיות הנעלית שמתגלה בפורים על ידי היין והסעודה וכל המצוות; שבכל השנה אנחנו נמצאים במצב שהכל שקוע למטה, ואין נראה נקודת אור, הן מצד שחושב שתפילתו לא נשמעת, הן מצד שחושב שהוא לא מיוחד לפני ה', שכל קולות אלו ששומע במחשבתו - באים מכח עמלק שרוצה לשוברו להחלישו ולייאש אותו, עד שיתרחק ויעזוב את דרך ה'. ובשעה שעולה ומתגבר, ויודע שהקב"ה מסתכל עליו ומביט בו, אז הוא מתחיל להאיר ולהוציא ממנו את כל הטוב שבו. ובפורים הזמן שהקב"ה מתחיל להוציא כל הטוב של האדם, והוא סוד היין - שהוא סימן ואתחלתא של הטוב שיצא מהאדם, שעם שתיית היין מתחיל לראות את הייפי והאור שבוקע ממנו וכל הטוב שהיה בו במשך כל השנה.

על ידי שתיית בדרך זו מגיע לחיים ולא ח"ו ההיפך

וכאמור, כדי שיזכה למוחין גדלות על ידי היין, צריך שישתה על דעת צדיקים והקדושים ועל דעת חכמים, וכך לא יגיע למכשול, אבל אם ישתה בדרך של זולל וסובא, ח"ו יכול להגיע ההיפך. לכן העיקר שיהיה עם חברים טובים

ולדבקות בה' ברוך הוא, שלא מסיח דעת ממנו ית', ורואה את האור והטוב בשלימות.

והיין בא לגלות את שמחת היהדות שבעם ישראל, ובכך לתקן פגם עבודה זרה, כי אז מאיר האור של מרדכי "אִישׁ יְהוּדִי" - שכופר בעבודה זרה. נמצא שכאשר כל עם ישראל שמחים ביין ביום פורים, מתקנים את ההתרחקות מה' יתברך ופגמי הע"ז, ומגיעים למדרגת אמונה וביטחון בה', ומבטלים לגמרי כל הס"א ועבודות זרות, ומאיר האור והגדולה של מרדכי היהודי בכל אחד ואחד מ ישראל, שמתגלה אצל כל אחד שהוא כבן יחיד לפני הקב"ה, שעליו מיוחד הקב"ה את שמו, כמו שאמרו "אִישׁ יְהוּדִי" - אל תקרי יהודי, אלא יחיד (אסתר"ר, ב), שלפי שייחוד שמו של הקב"ה, נקרא יהודי - לומר שהוא יחיד.

צריך סייעתא דשמיא לידע לשתות היין כראוי, ושלא תהיה ח"ו שכחה, ואם נשתה היין כראוי - נזכה למוחין גדלות ונוכל להתקרב לה'. ולכן צריכים להתפלל לפני הקב"ה שייסייע בידינו על כך, כי אנחנו לא יכולים להגיע למדרגות כאלו של מחשבות שהיו לחכמים הגדולים, כמו שאמר רבי יוחנן (ברכות נז): "תלמיד חכם - לעולם טוב לו", וכן הוא במדרש (רבה מקץ פט, ח): תלמיד חכם - שותה וטוב לו.

לכן כאשר שותה את היין בפורים, וגם בשעה שמקדש בשבת יכין על דעת הצדיקים והגדולים - שיוודעים לכיון את סוד היין וסוד הקידוש, שזה דברים נוראים מה שפועלים בשעת הקידוש, למעלה משכל אנושי, וכך יעלה לו הדבר כהוגן.

"זכור ה' לבני אדם" - העיקר להביא לידי זכירה גם למעלה

והעיקר הוא, שעל ידי הזכירה שאנחנו זוכרים - נביא לידי זכירה גם למעלה לפני הקב"ה, שייביא לנו את הברכה והתלמיד של דוד, משיח בן דוד - שימחה זכר עמלק לגמרי, כמו שכתוב "אֶמְחֶה" (שמות יז, יד) - לעולם הבא (אסתר רבה י, ג). כמו שאמרו בתנחומא (כ תצא סי' ט): "אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אתה אומר לנו 'זכור', אתה זכור, שאנו שכחה מצויה בנו, ואתה אין לפניך שכחה, לכן זכור את אשר עשה לך עמלק, לנו עשה ולך לא עשה? הדא הוא דכתיב (תהלים קלז, ז): זְכֹר ה' לְבָנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלָּם" וגו', שאנחנו מזכירים לה' ברוך הוא שבגלל אדם הוא עשוי, עמלק - אנחנו ככה רחוקים, שאנחנו אומרים את ה'זכור' הזה, בשביל להגיד לקב"ה "רבונו של עולם - אתה זכור!"

וזה הזכירה האמיתית - שאנחנו נגרום לקב"ה לזכור אותנו בגלות. ומה שאדם נזהר לשמוע פרשת זכור בכל הדקדוקים כדי לצאת ידי חובה כראוי, ונזהרים שלא יהיה פגם או רעש שיפריע לצאת ידי חובה - הכל טוב מאוד. אבל בפועל צריך ליתן את הדעת כיצד לקיים את הזכירה באופן שנביא לידי שה' יתברך יזכור אותנו בגלות.

לעורר הפסוק "בכל מקום עיני ה' צופות רעים וטובים"

שלמה המלך אמר במשלי (טו, ג): "בְּכָל מְקוֹם עֵינֵי ה', צְפוּת רְעִים וְטוֹבִים" - שהקב"ה רואה

ה, ז): בעמלק - כתיב זְכוֹר (דברים כה, יז) ובשבת - כתיב זְכוֹר (שמות כ, ז); לומר לך ששניהם שווים. ואע"פ שלדינא א"א לומר בזה חיוב, שבספר החינוך (במצוה תרג) פטר את הנשים משמיעת פרשת זכור [ומה שהקשה על דבריו המנחת חינוך, שגם נשים צריכות לצאת במלחמת מצוה וכמ"ש הרמב"ם (מלכים פ"ז ה"ד), וא"כ לכאורה היא בכלל המצוה של מחיית עמלק - מצינו ביבמות (סה): שאין דרך אישה לכבוש, ובנזיר (נט): אין דרך אישה להחזיק כלי זין, וא"כ אישה לא יוצאת למלחמה אפילו במלחמת מצוה, ומה שיוצאת כלה מחופתה - זה רק לאפות או לסייע באיזה דבר לצורך אנשי המלחמה, אך לא ללחום. וכן כתב התורת חסד מלובלין (סימן לז) שמעיקר הדין אין הנשים חייבות כלל בשמיעת פר' זכור בס"ת, ומעולם לא ראינו ולא שמענו מי שהצריך כן לנשים, ומנהג ישראל תורה. ואף שגדול אחד (הגאון רבי נתן אדלר רבו של החתם סופר) היה מצריך לנשים לשמוע קריאת פרשת זכור בספר תורה בשבת זכור - דעה יחידאה היא, ואין לבטל ע"פ זה מנהגי ישראל], מכל מקום המהר"ל דיסקין היה מחמיר בזה, כי גם הנשים היו בכלל הגזירה, כי עמלק והמן רצו ללכות הנשים והגברים (אסתר ג, ג), וכן החת"ס היה נוהג כדעת רבו רבי נתן אדלר, שהיה מחייב הנשים לשמוע פרשת זכור, שזה דבר גדול. לכן אם אישה תוכל לבוא ולשמוע פרשת זכור, הוא דבר גדול מאוד, שיהיה לה שכר גדול על זה, ואם אינה יכולה, תקרא בבית.

על ידי הזכירה - ניתן לנו כח למחות את שמו

לכן אנו מצווים לעשות מצות הזכירה בשבת שקודם הפורים, לזכור מעשה עמלק ולכלול את זה עם השבת לבטל הע"ז והכפירות, שעל ידי זה אפשר לבטל ולמחות זכור, שאנו מצווים למחות שמו לגמרי, גם מעל גבי עצים ואבנים, וכמו שהביא בב"י ("או"ח סי' תרצ) מאורחות חיים בשם מדרש אגדה, שמוחקים שם עמלק מעל עצים ואבנים. והרמ"א (סעיף יז) הביא על כך מנהג להכות בשעת המגילה. וכתב במשלי (יט, כה): "לֹץ תִּפְּקֶה וּפְתִי יִעָרֵם", וארז"ל (שמו"ר כו, ו): "לֹץ תִּפְּקֶה" זה עמלק, ועל ידי שאנו מוחים שמו מלמטה - ה' יתברך מוחה שמו מלמעלה (ראה בזוה"ק פרשת בא דף מ. ובליקוט כי תצא רמז תתקלח). וככל שמוחקים שם עמלק ונמחה זכר עמלק ומתבטל, הקב"ה מחיש את הגאולה השלימה.

גם בפורים הכנעת עמלק ותקומה למוחין היא על ידי היין

לכן בפורים שהוא הזמן שמוחקים את המן - עמלק, תיקנו לשתות יין, כי על ידי היין אפשר לבוא לידי הענין של קטנות וגדלות, שהיין - כלול מקטנות וגדלות, שהוא ענין יהושע - שיכול ללחום בעמלק, ואסתר - שיכולה להביא מפלה להמן, ולכן אנחנו יכולים להביא תקומה למוחין על ידי היין.

כאשר עם ישראל - שמחים ושותים יין ומתחילה התגלות השמחה בלבבות, נפתח אור היהדות העצום שבכל יהודי. ויש גם בכח של היין לפעול ולבטל צרות וגזירות ויסורים. אלא שצריך לידע כיצד לשתות את היין, כי שתיית היין היא עבודה גדולה מאוד, באופן שמהשפעת שהיין יבא למדרגות גבוהות, למחשבות קדושות,

מראות קודש

רבינו הגאון הינוקא בניחום אבלים אצל כ"ק האדמו"ר
מתולדות אהרן שליט"א על אשתו הרבנית הצדקנית ע"ה

יראי ה', כי אפילו אדם כשר אם ישב עם רשעים יהיה מסוכן לו, וכאשר יהיה עם חכמים - כבר יועיל לו שיזכה להתעלות על ידי זה למדרגה של חיים, ולא ח"ו ההיפך.

כמו שצדיקים שקרויים חיים אפילו אחר סילוקן, ורשעים קרויים מתים אפילו בחייהם, [כמו המעשה בגמ' (ברכות יח.): "רבי חייא ורבי יונתן הוו שקלי ואזלי בבית הקברות (בפסיקתא רבתי פרשה יד, כתוב רבי חייא ורבי נתן), הוה קשדיא תכלתא דרבי יונתן. אמר ליה רבי חייא: דליה, כדי שלא יאמרו למחר באין אצלנו ועכשיו מחרפין אותנו. אמר ליה: ומי ידעי כולי האי? והא כתיב: וְהַמָּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָּה, אמר ליה: אם קרית - לא שנית, אם שנית - לא שלשת, אם שלשת - לא פירשו לך: כי החיים יודעים שימותו - אלו צדיקים שבמיתתן נקראו חיים". הרוגצ'ובר, גם כשהיה הולך בבית החיים היה מדבר דברי תורה. אמרו לו, זה לועג לרש? אמר להם, בחייהם לא ידעו מאומה, כל שכן במיתתם שאינם יודעים מה אני מדבר]. כך הוא בשתיית יין; יש שותה יין ויכול להיות חי, ויש ששותה יין והוא מת. ואם הוא שותה יין ונעשה מת - טוב לו שלא ישתה. [אדם יכול לשאול הסובבים אותו איך הוא נראה אחרי ששותה יין, האם נראה חי או מת]. ומי שיהיה שמח וישתה יין - לא ינזק, ובלבד שישמח במרדכי היהודי, וישמח באמת שהוא מזרע ישראל.

העיקר בפורים שיזכה להגיע למדרגה שרואה שכולו טוב

הקב"ה מסובב סיבות ומאורעות בתורתו הקדושה, וחקק על ידם אורות הנשפעים באותם חגים וזמנים ומועדים - שנקבעו לששון לשמחה סביב ימות השנה, ובכל זמן מאיר ענין מיוחד. אבל המיוחדות של הארת פורים - זהו אור כל כך גדול שלא מאיר בכל השנה כולה, כי בפורים לא יודעים להבדיל בין אורו המן לברוך מרדכי, אין ראייה של רע ביהודי, וכאשר אנו מסתכלים ורואים שיש רק טוב ואין שום דבר רע, אנחנו יכולים לדעת שזכינו לצאת ידי חובת קריאת פרשת זכור וזכירת מעשה עמלק כראוי, אך אם אנחנו ח"ו שוכחים זאת ונעשה קרירות אצלנו באמונה, או שבשעת קיום המצוות קר לנו - שלא מקיימים אותם מצד השמחה ומצד חמימות הלב וההתעוררות לאהבה לה', אז יכולים לידע שלא זכינו בשנה זו לקיים בפועל את ענין המצוה. לכן מי שרוצה באמת לקיים זכירת עמלק, צריך שיהיה בשמחה וירגיש שה' ברוך הוא איתו ושומע אותו ונמצא איתו אצלו תמיד.

הקב"ה יזכה אותנו שנזכה בעזרת ה' לפורים שמח, ונזכה לסייעתא דשמיא ולגאולה השלימה במהרה בימינו, ושהכל יסתדר לכולם על הצד הטוב ביותר, שיהיה רפואה שלמה, הצלחה רבה, שכל משאלות לבכם יתגשמו לטובה ולברכה, שיהיו חיים טובים אריכות ימים ושנים ובשורות טובות, וכל הברכות הכתובות בתורה יתקיימו בכם ובזרעכם ובכל אשר לכם, בְּרוּכִים אַתֶּם לַה' עֲשֵׂה שְׂמִימִים וְאַרְצָךְ (תהלים קטו, טו).

לשאלת רבים גם השנה ניתן להעביר מעות זכר למחצית השקל ומתנות לאביונים לת"ח ולנוזקים על ידי מו"ר.
ניתן להעביר לידי עמותת "יד להועיל", ולציין מהות ההעברה, בכל עמדות נדרים פלוס וכן בפרטי חשבון
בנק מזרחי, סניף 417, מס חשבון; 521025

בשורה משמחת לרבים המבקשים.
בס"ד יצא לאור קונטרס מאור תורתו ושיעוריו של רבינו הגאון הינוקא שליט"א מעניני פורים וחודש אדר.

הקונטרס כולל כמה משיעוריו של רבינו שליט"א מעניני דיומא שמסר רבינו במשך השנים וכן שיעורים עוד מימי בחרותו ונערותו.
ניתן להשיג במספר הטלפון 058-3207506

בשורה משמחת

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא'
עובדות והנהגות מחיי ואורחותיו של הגאון הינוקא מו"ר שליט"א בשלוחה 4
מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א ות"ח נוספים. וכן בשלוחת המאזינים שלוחה 6.
כמו"כ ניתן להאזין לשיעורים האחרונים ומאמר יומי.
מספר הקו 02-5-306-506
האזינו ותחי נפשכם

לציבור הקוראים היקר.
הדפסת העלון כרוכה בהוצאות רבות.
כעת הצטברו חובות והעלון יוצא בצמצום.
והביקוש עצום.
המעוניינים לקחת חלק בזיכוי הרבים יפנו
במייל או בטלפון וכן ניתן לתמוך באחזקת
העלון במספר הטלפון:
03-763-0585 7426 שלוחה 2
יש לציין (בשלוחה 2) את שם ההקדשה